

7. Báthory-Brassai Nemzetközi Multidiszciplináris Konferencia az Óbudai Egyetemen

2016. május 19-20.

Tegnap okán ma a holnapért*

Báthory-Brassai Konferencia

ÓBUDAI EGYETEM
NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET
VI. MAGYAR VILÁGTALÁLKOZÓ és a MIKES-JÓSIKA ALAPÍTVÁNY

7. B Á T H O R Y – B R A S S A I
NEMZETKÖZI MULTIDISZCIPLINÁRIS TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

„KÁRPÁT-MEDENCEI VERSENYKÉPESSÉG”
Budapest, 2016. május 19-20. Óbudai Egyetem
Helyszín: 1084 Budapest VIII. ker., Tavaszmező utca 14-18.; GPS: Sz: 47.490959°; H: 19.078014°; <http://bbk.alfanet.eu/>

KONFERENCIA VÉDNÖKEI
Prof. Dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke és a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke
Szász Jenő, Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke
Pánczél Károly, Országgyűlés Nemzeti összetartozás bizottság elnöke
Ducsa-Oláh Zsanett, Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt. Vezérgazgatója
Prof. Dr. Réger Mihály, az Óbudai Egyetem tudományos rektorhelyettese

SZEKCIÓ BEOSZTÁS

Az Óbudai Egyetem Budapesten a VIII. kerületben egy patinás épületegyüttesben működik. Egy kis ódon hangulatú tér körül két csodásan felújított szecessziós épület és egy egészen odaillő modern ház tanúsítja a magyar építőművészeti jó ízlést.

A konferencia plenáris ülésén iskolatörténeti előadást is hallgattunk, s megtudtuk, hogy az Óbudai Egyetem a 19. sz. derekán az órás mesterek, iparosok szakipari képzéséből bontakozott ki. Az órásokhoz később mozigépészek képzése társult, aztán, ahogy változott a technika, úgy épültek bele az oktatás menetébe az új, ipari, technikai stúdiumok, míg végre egyetemi szintre emelkedett a képzés a 21. század első évtizedében (Krasznainé Kovács Enikő előadása).

A konferencia a tudományok színes özőnét ölelte át. A plenáris ülésen Dr. Kovács Árpád vonzó jövő képet vázolt a magyarságnak, Dr. Kőrösi Mária pedig a politikai földrajz oldaláról erősítette meg nemzetünk fennmaradási esélyét.

A 25 féle szekcióülés között nehéz volt választani. Mi végül is Mező Ferencék Pedagógiai, Tehetségkutató szekciójára mentük el, ahol a „különleges bánásmóddal” foglalkoztak és a gondosság, a szeretet hangján beszéltek.

Elmentünk Váralljai Csocsán Jenő történelmi szekciójára, ahol irodalomtörténeti témák is megszólítást kaptak.

Ezzel párhuzamosan zajlott munkatársunk Dr. Záhonyi András Magyar írások, nyelv, történelem, c. szekció ülése, melynek színvonalas voltáról barátaink tájékoztattak.

A művészettörténeti szekcióülés főelőadója Dr. Prokopp Mária volt. Remélem, hogy az őszi Magyarságtudományi Napokon vagy a Korszakok című továbbképző programon elmondja nálunk is itt elhangzott előadásait, melyek címe: „Szent Márton püspök Magyarország nemzeti szentje” és az „1100 éves haza tiszteletének képzőművészeti emlékei” volt.

A konferencia ingyenes volt, magas színvonalú, érdekes és jól szervezett. Gratulálunk az Óbudai Egyetemnek és köszönjük a meghívást, hiszen a plenáris ülésen mi is bemutathattuk a Miskolci Bölcsész Egyesületet, s kiadványainkkal megajándékoztuk szépen karbantartott könyvtárukat, az Ősi Gyökér számaival pedig a közönséget.

Köszönjük régi tanártársunk Dr. Kőrösi Mária gondoskodó figyelmét és örülnénk, ha tanárként, előadóként nálunk is tovább folytatná munkáját.

(Szerk.)

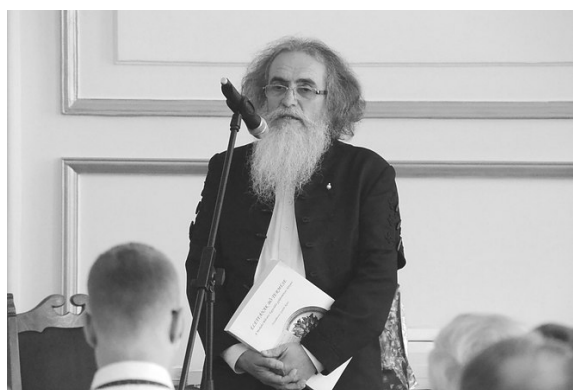
ÉLETFÁNAK BŐ TERMÉSE

A Miskolci Bölcsész Egyesület gyűjteményes kötete (2016) könyvbemutatója

2016. április 6-án Budapesten a Benyovszky Villában mutattuk be a kötetünket, mivel az írók között számos pesti lakos található és szerettük volna ezzel a gesztussal köszönetünket, elismerésünket is kifejezni. Hálára kötelezett a minket befogadó házaspár Dr. Benyovszky Éva és Paicz János, akik vendégváró szalonjuk szép termeiben egy régi, lassan feledésbe ment magyar szokás a s z í v e s l á t á s emlékéit elevenítették fel.

Június 8-án Miskolc Városháza Dísztermében zajlott le a miskolci bemutató, mint a 2016-os miskolci könyvhét nyitó műsora. A nagyszámú közönség szeretettel fogadta a könyvet és a benne olvasható 50 író, tanár, tudós, költő, zenész munkáját.

Köszönjük Miskolc Város vezetésének a befogadást, s azt, hogy méltó körülmények között fogadhattuk vendégeinket és hallgathattuk a nap előadóit.

PhS Rostás László Miskolc város főépítésének megnyitó beszéde

PhS Hankó Ildikó előadása

PhS Rostás László az egyesület közösségteremtő erejét és tudományos eredményeit méltatta, PhS Hankó Ildikó pedig a Magyarságtudomány felsőfokú tanintézetekben történő oktatásának elengedhetetlen voltát elemezte. Ez a magyar szellemiség megmaradásának egyik fontos tényezője.

E sorok írója a könyv történetét ismertette, mely még 2012-ben elkészült, de a ránc szakadt anyagi gondok miatt nem lehetett kiadni.

Beszámolómban megemlékeztem, hogy a Miskolci Bölcsész Egyesület tudományteremtő hatásáról már egyre több szó esik, de szinte említést sem kap az a láthatatlan munka, amely a lélek gyógyulását eredményezi. Mint a kötetben olvasható egy fiatal költő pár verse, s a pszichiáttere, lélekorvosa, zeneterapeuta Kósa Csaba elemzése. Mikor elolvastam meghatott az emberi és nem csak szakemberi látásmódja és arra gondoltam, hogy ha József Attilát is így, a szeretet módszerével kezelték volna, talán, tehetségét megtartva, de az életet is elfogadó zseniként, feloldott lélekkel élhetett volna boldogabb napokat is.

Kosárkó Gréta népdalt énekel

A megnyitón népdalokat énekelt Kosárkó Gréta, Aranyosi György trombitaművész és Hampó József (szerző) zongorán az Égen lépkedő Cso-daszarvas c. duót adták elő. Ezzel sikerült a muzsika eszköztárával ízelítőt adni a mű mondanivalójáról.

(Szerk.)

Emlékhelyek Napja Muhi

2016. május 14.

EMLÉKHELYEK NAPJA
MUHII
2016. Május 14.
Program: séta az emlékhelyen
10:00 rövid ismertető
11:00 történelmi előadás
a Muhi Községi Művelődési Házban
MAGYARORSZÁG VIRÁGZÁSA
ÉS ROMLÁSA AZ ÁRPÁD-KORBAN
1. Magyarország, mint nagyhatalom a mongol invázió előtt.
2. Mongol invázió, Muhi csata 1241. április 11.
3. A kunok betelepítése, a Hód-tavi csata
4. Az Arany Horda támadása, a II. mongol invázió
5. Győztes csaták és háború a mongolok ellen
Phs. Tóth Sándor
történész előadásában
Az előadás ingyenes,
minden érdeklődőt szeretettel várunk!

2016. május 14-én az Emlékhelyek Napján a Muhi Csata színhelyén is megemlékeztek a tatárdúlásról és a Köröm-Muhi falvak közötti réten lezajlott összecsapásról.

Muhi Művelődési Házában országos ünnepséget rendeztek, ahol felidéztek az eseményeket. Munkatársunk, tanártársunk PhS Tóth Sándor tartott előadást, amelyben eddigi kutatásai alapján sok új tényt tárt az érdeklődő közönség elé.

Elmondta, hogy Magyarország nagyhatalom volt a mongol invázió előtt, s valójában, történelmi léptékkal mérve újra rövidesen megerősödött. Kihangsúlyozta a Muhi csata (1241. IV. 11.) eseményeinek keleti és távol keleti visszhangját, amely ellentétes a magyar tragikus felfogással. Elmondta, hogy a kunok betelepítésének rejtett célja az

volt, hogy a turáni ősnép egy bolyban legyen, és ne harcoljon egymás ellen.

Végül kihangsúlyozta, hogy a Muhi csata után két napra Magyarországot sietve elhagyó mongol tatárok nem azért siettek el, mert meghalt Batu kán és új kánt kellett választani, — ahogy nekünk tanították az iskolában — hanem azért siettek el, mert a magyar seregek Muhinál döntő vereséget mértek rájuk.

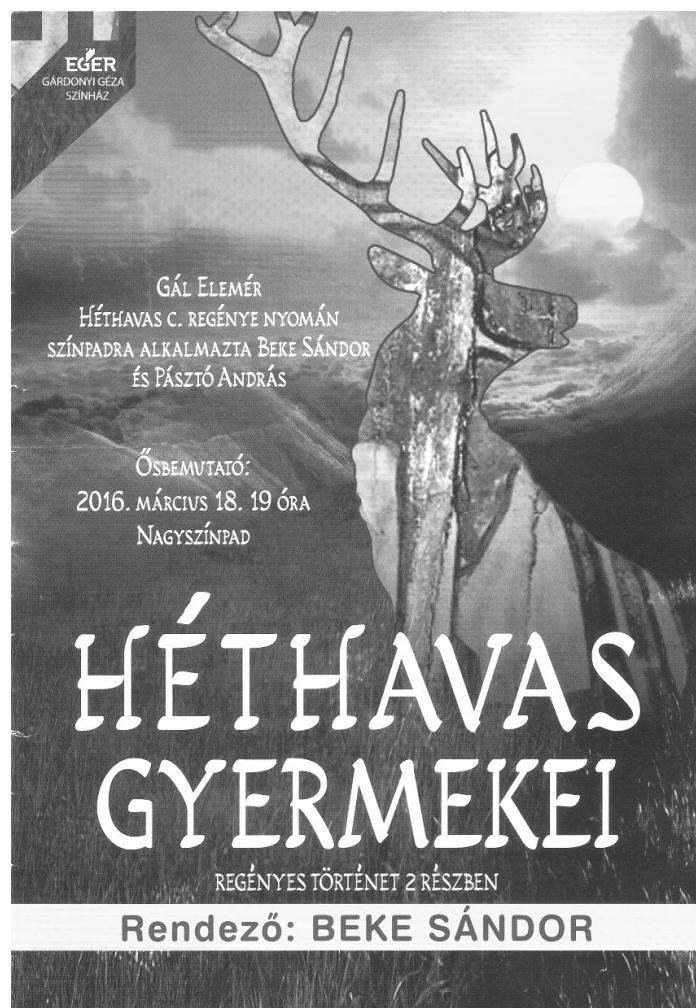
Az állami rendezvényen a főelőadó a Honvédelmi Miniszter volt, de fontos állami elfoglaltsága miatt nem tudott eljönni, s helyette volt a nap előadója **PhS Tóth Sándor**.

Gratulálunk és sok hasonló sikeres előadásról szeretnénk hírt hallani szerte a hazánkban.

(Szerk.)

Héthavas Gyermekai

Gál Elemér regénye, mint hősi játék az Egri Gárdonyi Géza Színházban

A magyar ősmúlt csodái, rejtélyes ködbe burkolt szépsége ritkán villan fel kíváncsi szemek elé. De lelkünk emléktengerén visszatükröződik, ha egyszerű, tiszta, őszinte arccal nézünk a víztükörrre. Olyan orcával, amilyennel Isten megteremtett minket saját ábrázatára.

A magyar nemzet számára ünnepi pillanat volt 2016. március 18-a, amikor Egerben a Gárdonyi Géza Színházban bemutatták Gál Elemér Héthavas című hősi játékát, Héthavas gyermekei címmel.

Az erdélyi származású író, az esztergomi Pásztó Árpád dramaturg és a budapesti-egri rendező Beke Sándor közös szemléletének köszönhető, hogy nemcsak két kötetes regényben jelent meg Gál Elemér ősi hitregénye, hanem az eredetivel töretlen egységben színpadon is láthatóvá vált a nemzeti hőstörténet.

Elkerülhetetlen felidézünk a hősének műfajának hazai sorsát, s ehhez Arany László tanulmányához fordulunk (22. old.).¹

Arany László a „magyar jelvi” [jelképes] mesék harmadik csoportjába a „hősmondai részleteket, sőt egész meséket” sorolta. A tanulmányban ezekre nem tért ki, mert nem saját kategóriáit mutatta be, hanem a Henszelmann Imre teóriáját bírálta. Megőrizte azonban a székelyek múltját a Csiki Székely Krónika, amely a jeles székely nemzetségek családtörténete,² s Gál Elemér erre építette regényét (akárcsak Jókai Mór a Bálványosvárat), Anonymus adataival kiegészítve.

¹ Arany László: Magyar népmeséinkről. Bp. Szemle 1867. VIII. 40-66. old. 200-228 old. Újabbán Debrecen, 2000. Phonix könyvek

² Mindig támogattam PhS Bakk István álláspontját, hogy a családtörténet szerves része a nemzeti történelemnek.

Mire a regény írott szavaiból színpadi élő beszéd lett eltűnt minden epikai elem és megjelent a színen a *magyar hősi játék* történeti személyekkel, akik úgy viselkednek, mint mesehősök a hősének mesékben (115-118. old.).³ Ez a felfogásmód teljesen ellentmond az eddigi nyugatmajmoló hősének felfogásnak. Nem akarja beskatulyázni a magyar hősi múltat az értelmetlenül hősködő lovagi minták dobozába.

Nyelvben, gesztusokban, stílusban megtalálták a magyar hősének tartalmi és formai jegyeit. Átvették Gál Elemér veretes, kemény, de egyszerű és jól érthető nyelvezetét, amely ihletetten ódon nyelv és nagyon szép. Égen lépkedő csodaszarvasról énekelnek, csillagok útján vezérelve igazodnak el és a szerelem szókincse is teljesen új, kimondva-kimondatlanul szól, mint a balladákban.

A gesztusok a viselkedési mód, a mozgás a daliás vitézeké, a szent öregeké, a nagyasszonyoké és a virágszirom finomságú leányoké. A viselkedést a mű tartalma szabályozta. Olyan felfogással találkoztunk, amely nem követeli ki a drámai feszültséget, a kardot kirángató összecsapásokat, hanem a megbánás és megbocsájtás egyszerű eszközeivel teret enged a legfontosabb drámai elvnek, hogy a hazát kell megvédeni mindenekfelett, s ennek érdekében egységben az erő.

Az egység színpadi megjelenítését Beke Sándor rendező eddig soha nem látott módon oldotta meg. A kazár betörés ellen induló székely és magyar vezérkar főrabonbán, nagyrabonbán, táltosok, gyulák, stb. egymás kezét fogva és felemelve kórusban kérték Babbát, hogy óvja őket és áldja meg honvédő harcukat.

E jelenet alatt a közönség szinte megkövült, — Imádkoztak a színészek! — és a színpadon eddig el nem hangzott Babba ősanjához intézett imádság teljesen lenyűgözte őket.

Ezt az érzést nem lehet tapssal levezetni, mert minden ember szeme könnybe lábadt, de ezt senki sem érzékelte, mert az áhítat elragadta a lelkeket. Nem volt ember, akinek lelkében ne visszhangoztak volna az imádság szavai (59.old).⁴

³ Vén szolga. Székely népmese. Sánta Harkály MBE Miskolc 5. kiad. 2014.

⁴ Héthavas gyermekei. Gál Elemér Héthavas című regénye nyomán színpadra alkalmazta Beke Sándor és Pásztor András. Eger, 2016. Szövegkönyv

Istenasszonyunk! Te drága!
Ó, te Babba napba öltözött Királynőnk!
Te, életet adó Földanya!
Minden szépség Aranyasszonya!
Éjszakánk ezüst napja!
Jóság Istenasszonya!
Segítő Babba Anyánk!
Babba, a Szeretet őrzője!
Vándoroknak égi Tarisznyája!
Szerelmesek Pártfogója!
Boldogító Nagyasszonyunk!
Békességünk megmentője!
Egek Csillaga!
Földieket segítő Babba Asszonyunk,
Oltalmaz meg minket!
Oltalmaz meg minket!

Vagy az esküvői jelenet a virágok és szarvasjelképek bűvöletében, lélekmozdító zenével! A nemzeti szakralitás apoteózisa volt, s emellett minden egyszerű és emberi, mert magyar.

Gál Elemér regényében részletesen írt arról a hat kőről, amelyre Árpád vezér rávésette a vérszerződés szövegét, Töhötömmel elküldte a székekely papfejedelméhez Zándírhámhoz és a székely nemzetségek Árpád üzenetét Budvárban bemutatták, elfogadták és nagy áldomást csaptak. Ez a hat kő a Sándor család nemesi udvarházában még az 1600-as években megvolt. A dramaturg értékbecslő jó ízlését jellemzi, hogy benne hagyta a vésett kövek emlékét a darabban, szinte megszólaltatta őket, ösztönösen tisztelve az ősi hagyományokat.

Pásztor Árpád dramaturg munkáját külön tanulmányban kellene elemeznünk, mert egy hosszú, veretes epikai műből izgalmas hősi játékot formált, a regény tartalmi értékeit megőrizve. Irodalmi bravúrt produkált.

És maradjunk tovább a köveknél. A mélytudat sok ezer éves emlékei elevenedtek meg a színpadon, mikor a „*bűnök kövét*” egy szereplő odatette a többihez, s láttuk, lelki szemeinkkel, érzékeltek, hogy a „*nagy kő leesett a szívről.*” Ez a színház a szólásmondások gyöktárát is megnyitotta, de úgy, hogy soha nem oktat, csak játszik. Katarzisz helyett az áhítat és az értelem dominál, és szinte kivirágzik a szépség, a történelem és ezek keltik a drámai hatást. Ez a rendezés megírta az új dramaturgiát. A magyar művek dramaturgiáját,

amin keresztül mindenki megérti majd azt is, hogy miért írta meg Katona József a Bánk bán negyedik felvonását, a megbánás és megbocsájtás művét. Mert a magyarok Bánk bánnak is engedik, hogy letegye a kövét a bűnkövek közé és elvárják, hogy ezért a király megbocsásson. Mert ilyen a nemzeti karakter.

A nemzeti karaktert emelte ki Beke Sándor és a színészek ezt természetesen módon élték át, hiszen sajátjuk volt.

Az előadás vezéregyénisége a papfejedelemlőrabonbán Zándírhámot alakító *Kelemen Csaba* volt. A Tellői pecsét alatt őrzött pateszi-palil-pabil taltosok lelki nagysága kelt életre játékában. *Kelemen Csaba* monológba foglalva mondta el a papfejedelemlő hivatását a XXI. Magyar Őskutatási Fórumon 2016. aug. 4-én este a diósgyőri evangélikus templomban. Szavai elemi erővel ragadták meg lelkünket. Megértettük, hogy a p a t e s z i a vicaire de Dieu Istent idéző főpap. Előadásmódja fenséges volt, mégis közvetlen. Amit nyújtott nem alakítás volt, hanem a Teremtővel való hagyományaink újbóli megidézése.

Nagyszerűen egészítette ki a szakrális vezető nagyságát a nagyrabonbán Béllor *Kincses Károly*, aki jóságból hibázott, de a botlást helyrehozta.

Minden fiatal színész szépen beszélt és szép volt a szó legnemesebb értelmében. Előbűvölték az esküvői szentség és a szerelem szentségének varázslatát: Zsögöd és Csenge, *Endrédi Gábor* és *Bánovits Vivianne*. De a jelenet minden szereplőjének lelki fénye tette igazán felemelővé az egyszerűségében is magasztos ceremóniát.

Minden ceremónia egy-egy színpadi remekmű, például Béllor balladisztikus halála, Töhötöm magyar vezér megérkezése *Nagy Lóránt* vagy Ajnád és Zsögöd *Nagy András* vérszerződése stb.

Mostanában számos oklevelet olvastam a 13. század taltosairól, bábáiról, s kialakult előttem egy kép, egy lelki benyomás, ahogy tanítottak, gyógyítottak, neveltek, énekelve őrizték a hagyományokat. Mikor megjelent a színen *Fehér István*, mint Beke főtaltos és ahogy megszólalt, az emlékeimben kirajzolódott jelenség kelt életre. Lehet, hogy a szerep megjelenítésében genetikai elvek is érvényesülnek. A taltos szerepének megfogalmazása többszörösen nehéz feladat, mert a magyarságot károsító szellemi irányzatok a taltosi fogalmat eltorzították. Szinte hihetetlen, hogy 2016-ban ezt

a híre vesztett, avar alá temetett régi, magyar lelki vezért a maga tiszta fényében tudja előidézni *Fehér István*.

Beke Sándor áttört minden dramaturgiai szabályt és egy két kötetes epikai műből, egy regényből olyan színpadi művet alkotott, amely megőrizte az alapmű érdemeit, sőt, epikai, költői szépségeit is, de nem a műtől idegen „átdramatizálással”, hanem a drámába beemelt hősnének vitalitásával. A hősnének elemei — kiemelkedően — jellegzetesen magyarok, ahol a kiváló emberi erények jóságban, megbocsájtásban, szeretetben, játékoságban nyilvánulnak meg, s nem a nyugati öldöklés és erőszak stílusában. Megtalálta a magyar dráma lelki rúgóit, melyek teljesen különböznek a külföldi drámairodalom lelki indíttatásaitól. Az egri színpadon megvalósult a magyar dráma csodája. A jóság, szépség, szeretet és áhítat szava és cselekménye képes drámai feszültséget kelteni és a néző igazi drámai élményekkel, léleken jobbra válva gondol vissza az előadásra.

A szép, sőt fenséges jelmezek *Rátkai Erzsébet* Jászai díjas munkái jól jellemezték a székek székítiai örökségét a pompakedvelést, arannyal a népfény megidézését.

Az ék alakú díszletsor szellemesen és egyszerű eszközökkel érzékeltette a Héthavast, s szemmel láthatóan tudta kiegészíteni a színpadi cselekményt, sőt sokszor a hangulatot is motiválta. *Paulovics László* m.v. elvont díszletei kedveztek a játéknak, a mozgásnak és a ruhák szépségének kiemelésében.

Hűvösvölgyi Péter igazi, odaillő zenét írt, melyet muzsikusként társaival zenei élményt nyújtva adtak elő. Nagyon tetszett a kompozíció, mert nem a megszokott jurta dobolások szólaltak meg, hanem régi magyar dallamok mértéktartó finomsággal. Négyen muzsikáltak, a szerző kobzon, *Okos Péter* furulyán, *Okos Gergely* dobokon és gordonon, *Bonyár Judit* csellózott, tilinkózott és nagyon szépen énekelt.

Sok szépen megrendezett táncos jelenetet rendezett *Topolánszky Tamás* koreográfus. A legtisztább forrásból merített, az énekes, táncos népi játékok formavilágából és virágos eszköztárából. Semmi közhely, semmi sematizmus! Milyen jó lenne ilyen esküvőt látni a mai magyar rituáléban, mint amelyet a színpadra varázsolt *Topolánszky Tamás*.

SZEREPOSZTÁS

HANG:	DRÁFI MÁTYÁS Jászai-díjas Érdemes művész
ODOR, öreg toronyőr:	VÁRHELYI DÉNES
ZSÖGÖD, Odor fia:	ENDRÉDY GÁBOR
BÉLBOR, nagyrabonbán, Haromvár ura:	KINCSES KÁROLY
BORBÁLA, Bélbor felesége:	DIMANOPULU AFRODITÉ
CSENGE, Bélbor lánya:	BÁNOVITS VIVIANNE
SZEJKE, öreg dajka:	NAGY ADRIENN
ZÁNDÍRHÁM, papfejedelem, főrabonbán:	KELEMEN CSABA
RÓZSA, Zándírhám felesége:	SAÁROSSY KINGA
BIHAR, vezér, Rózsa testvére:	SATA ÁRPÁD
APOLT, nagy-gyula, Zándírhám fia:	TUNYOGI PÉTER
AJNÁD, kis-gyula:	NAGY ANDRÁS
MARA, kazár hercegnő:	DÉR GABI
LADÓ, vártiszt, Kisvár kapitánya:	BARANYI PÉTER
ARACS, íjász Kisvárbán:	TÓTH LEVENTE
KONCSAG, íjász Kisvárbán:	REITER ZOLTÁN
CSOMA, hírnök, majd szerzetes:	KÁLI GERGELY
KUNA, Csoma testvére:	TÖRÖK TAMÁS
BEKE, főtáltos:	FEHÉR ISTVÁN
TUSNÁD, harkász:	VÓKÓ JÁNOS
BAJKÓ, hírnök:	KARDOS KRISTÓF
TUSNELDA, Tusnád lánya:	BABÓCSAI RÉKA
ZSÖTE, leány Budaváron:	NAGY BARBARA
BONAVENTURA, szerzetes pap:	BLASKÓ BALÁZS Jászai-díjas
TÉTÉNY, vezér:	NAGY LÓRÁNT
CSEDŐ, főharkász:	LISZTÓCZKI PÉTER
KÁSZON vezér:	RADVÁNSZKI SZABOLCS
BODOR, öreg székely:	BALOGH ANDRÁS
LEÁNY:	SATA-BÁNFI ÁGOTA
LEGÉNY:	RADVÁNSZKI SZABOLCS

Két ór, íjászok, leányok, legények

Díszlettervező: PAULOVICS LÁSZLÓ m.v
 Jelmeztervező: RÁTKAI ERZSÉBET Jászai-díjas
 Zene: HÚVÖSVÖLGYI PÉTER

Zenészek:

BONYÁR JUDIT (ének, cselló, tilinkó),
 HÚVÖSVÖLGYI PÉTER (saz, bouzouki, koboz),
 OKOS TIBOR (furulyák, fulyara, brácsa),
 OKOS GERGELY (dobok, gardon)

Koreográfus: TOPOLÁNSZKY TAMÁS

Súgó: TÓTH-PETHŐ ORSOLYA

Ügyelő: HÓDOSI ILDIKÓ

Rendezőasszisztens: IVÁDY ERIKA

Rendező: BEKE SÁNDOR

Mindenkinek ajánlom megtekintésre, tudom, hogy óriási sikert aratna a diósgyőri várban a lovagi tornák terén.

(Szerk.)

„VII. Dunán innen, Tiszán túl” Tehetségkutató verseny döntője
Miskolc, 2016. június 11.

Rápóti Fekete Mónika szervezésében

560 gyerek tette varázslatossá 2016. június 11-ét Miskolcon, a hetedszer megrendezett népművészeti vetélkedő napján. A Művészetek Háza és környéke, mint tarka virágoskert pompázott a város közepén a színes népviseletbe öltözött fiatalok seregétől.

Rápóti Fekete Mónika megálmodta az évente újra éledő seregszemplét és álmait valóra váltotta. A versenyzőket a Kárpát-medence széltekében meg tudta szólítani, akik boldogan mutatják be saját maguk és falujuk, városuk zenébe, táncba, mesébe foglalt képét megható tisztasággal, szépséggel és tudással. Ez a tudás sokkal kiterjedtebb, mint egy gyermek vagy együttes produkciója.

Amikor a gyermek a színpadra lép mögötte ott áll a tanár gondoskodása, tudása, műízlése, az elfogadó tanári kar igéne, az iskola vezetésének támogató akarata, a szülők ráfigyelő szeretete, odaadása, és nem utolsósorban a település közizlése és a hagyományaink iránti érdeklődése, sőt

megőrző ereje. Egy ekkora seregszemplén egy kicsit Magyarország vizsgázik.

Az idei „vizsga” kiváló eredményeket hozott. Az elődöntőkön első díjasok jöttek el Miskolcra a döntőre. Az 560 iskoláskorú fiatal mögött több ezren állnak, akik nem jutottak be az első kategóriába, de attól még elkötelezettjei a magyar népi, sőt nemzeti gondolatnak.

Rápóti Fekete Mónika nemzeti ügyet szolgál és e szolgáltatnak egyre erőteljesebb a hatása. Eleinte iskolai termekben sikerült helyet kapnia a bemutatóhoz, de immár két éve Dr. Kriza Ákos Polgármester Úr engedélyével az egész Művészetek Háza az esemény rendelkezésére áll.

Hét év alatt óriási színvonal emelkedést tapasztaltam. Ez legfőképpen a néptáncban és a mesélésben mutatkozott meg. A népzene és éneklés egyaránt tanult, szakavatott vezetés alatt áll Magyarországon, hiszen ma már minden iskolában tanulnak népdalokat és a tanárokat főiskolákon

képezik. Ez meg is látszott a hangszeres zene játékon és a népdalok előadási módján és felfogásán.

A néptánc rendkívül népszerű, de sokkal kevesebb főiskolán képezik a néptánc tanárt, mint a zenészeket, énekeseket, ezért beférkőzik a táncba az át nem gondolt mozgás, a félreértett gesztus, s amitől Falvay Károly óvott minden néptáncost a túlzottan gyors előadásmód. Réthei Prikkel Marián⁵ ettől óvta leginkább a táncosokat és kiemelte, hogy a magyaroknál a gyors csárdás is mértéktartó. Szerencsére és a zsúri áldott munkájának eredményeként a néptáncosok bemutatói szemmel láthatóan finomodnak és a magyar néptánc szépségét, igényességét, belső erejét domborítják ki. Nemcsak remélem, hanem biztosan tudom, hogy a táncokban rejlő szakrális üzenetre is rátalálnak és így, a szentség hatására megértve a tánc szerepét őseink kultúrájában, híven fogják tolmácsolni a tánc nyelvén a magyarság lelki értékeit.

Mára a táncosok nagy igényességről tettek tanúságot. A régi, leszegényesített karton ruhák egyformaságát felváltották a virágzó szépség pompájával. A magyar népviselet ruhái pompázatosak voltak, ezért örökölték meg a leszármazottak. Egy-egy kalotaszegi ünneplő kis vagyonnal vetekedett. És most, újra megjelent a múlt magyarságának káprázata, ékessége, királyi pompája.

A ruhák milyensége meghatározta a mozgást is. Az ősi magyar viselet méltóságot sugároz. Nem lehet benne ugra-bugrálni, kalimpálni. A sok igényesen összeállított népviselet ízléses gazdagsága a produkciók színvonalán kamatozott.

A produkciók is sok új elemmel gazdagodtak. Felfedeztem egy eddig sehol fel nem idézett, de régen népszerű páros táncot a sok remek produkció között. Ez a tánc régi nevén a „nemzetes” volt. Édesanyám mondta, hogy az erdélyi kisleubán, ahonnan a család származik mindenki nemzeti úr és nemzeti asszony volt. A felserdült fiúk voltak a nemzeti úrfiak, a lányok a leánykák.

Ezek a magyar úrfiak sarkantyúban táncoltak a leánykákkal, jelezve, hogy ők hadra foghatók, harcra, határvédelemre készülnek. Mayer Rudolf tanította meg erdélyi fiataloknak a „Gömöri párost”, hiszen ez a nemzeti tánc nemzeti volt és nem helyi értékű. Új mozdulatok, ugrás, dobban-

tás jelentek meg, s közben pengett a sarkantyú. De, kihangsúlyozom, hogy ez nem verbunkos, hanem társastánc volt. A nemzeti úrfiakat nem toborozták, ők tudták, hogyha kell — kar ki kard — meg kell védeni a hazát.

A népzeneben új szintet hozott a Kokas Együttes Kárpátaljáról. Egy család öt tagja muzsikál, kettő táncol, Kokas Erzsike énekel. Az összeszokottság, az egy húron pendülés biztonságával művelik a zenés népművészet minden ágát. Szakmailag kiműveltek, ezért biztonsággal kapnak szárnyra zenéjükben az évezredek ősi muzikális emlékei.

Jómagam a népmesemondók zsúri elnöke voltam. Ez a műfaj a néptáncnál is kevesebb felsőiskolai képzés alapján formálódik hazánkban a népmesék birodalmában. Itt főként műfaji gondok vannak. A mese fogalmkörébe utasítják az adomákat, a parabolát, a szöveges anyóscsúfolót, stb., s mivel ezek viszonylag rövidek, ezt választják ki előadásra, hiszen 8-10 percnél nem jut több idő egy gyermekre. Azonkívül az adomák csattanói hatáskeltőek és a gyermekek boldog átéléssel adják elő őket. A magyar népmesét azonban az ún. tündérmesék kvalifikálják. Ezért úgy hirdettük meg a versenyt, hogy jöhetnek anekdotával, állatmesével vagy tündérmese epizóddal. Most már ez a felosztás szépen tudatosult és az idén új színnel gazdagodott. A Biczó fiúk András és Ádám a Vén szolga című mesét mondták el addig, amíg a csodakardok előtűnnek az avar alól. A két fiú elmélyült áhítattal mondta a történetet. Nem ágált, nem gesztikulált, semmilyen hatásra nem törekedett. A régi, regőlő énekmondók stílusában részülve megidéztek a régi „hősök és nagy vadászok tetteit” ahogy erről az előadásmódról az 1200-as évek okleveleiben olvastam. Ez 2016-ban egyedülálló jelenség, első és egyetlen azóta, amióta az utolsó jakulátor is elhagyta a földi világot. A Biczó fiúk felfedezték a Vén szolgában a magyar mesébe font hőséneket és ennek ősi énekmondói, regőlő előadásmódját, teljesen ösztönösen.

A hatalmas színvonal emelkedés, a zsúri összeszokott, kitartó munkájának is eredménye. Hét éve együttműködnek és mind döntéseikben, mind magyarázatukban mindig az értékek kidomborítására törekedtek. A zsúri elnök Erdélyből jár a parádéra Miskolcra.

⁵ A magyarság táncai. 1924. Studium

A két zsűritag két kitűnő miskolci tanár: A mesemondók zsűri elnöke e sorok írója volt, Plathy Elemér és Takács Nimrud zsűritagokkal dolgozott együtt. A zsűri további tagjai: Havasi Pál: etnográfus, néptánc-pedagógus; Kurucz Réka: táncpedagógus; Ács Gyula: népzene gyűjtő, népzene pedagógus; Dozsnayákné Holló Emese: néptánc-pedagógus

Ki kell emelnünk Szelei Kis Kinga grafikai munkásságát. Hét éve tervezi a Tehetségkutató

verseny képi arculatát. Eredeti gondolatai mindig magyar fáról fakadnak, látványosak, beszédesek.

Köszönjük Rápóti Fekete Mónika áldozatos munkáját a profizmusra valló szervezést, a kitarást és az olthatatlan hazaszeretetet, amely e munkára sarkallja. Külön elismerés illeti férjét Takács Gyulát az együtt érző támogatásért, gyermekei Bianka és Nimrud segítségét a szervezésben és a lebonyolításban. Munkájuk igaz értékekkel gazdagította városunk kultúráját, emelte jó hírét.

(Szerk.)

A DÍJAZOTTAK NÉVSORA

NÉPDAL I. KORCSOPORT

Kiemelt Arany:

Kis Sulyom Énekegyüttes
Cinke lányok

Bronz:

Csalogány Népdalcsoport

Kiemelt Arany:

Paládi Attila

Arany:

Tatár Regina

Bronz:

Gonda Zsanett

NÉPDAL II. KORCSOPORT

Kiemelt Arany:

Takács Nagy Jázmin

Arany:

Gulyás Vivien

Ezüst:

Tatár Fruzsina

Bronz:

Baka Kamilla

Ezüst:

Hóvirág Népdalkör

Bronz:

Napsugár Hagyományörző Énekegyüttes

Gálos Luca – Nagy Viktória

NÉPZENE I. KORCSOPORT

Kiemelt Arany:

Szécsényi Zsófia

Arany:

Nagy Benedek

Ezüst:

Németh Csaba Levente

Délibáb Citeracsoport

Bronz:

Marozsi Milán

Maier Cseperke

NÉPZENE II. KORCSOPORT

Kiemelt Arany:

Takács-Nagy Jázmin

Arany:

Wéber Dorina

Ezüst:

Kolozsi Emma

Aszuszemek Citerazenekar

Bronz:

Buzitai Iskola Citerazenekar

NÉPTÁNC I. KORCSOPORT

Kiemelt Arany:

Rekettye Táncegyüttes

Ezüst:

Kis Langallik Néptáncsoport

Arany:

Kozma János

Ezüst:

Kadlecik Lél Bojta

NÉPTÁNC II. KORCSOPORT

Kiemelt Arany:

Ortó Alexandra – Balázs Zoltán

Arany:

Szvák Gergő – Gyurenka Nikolett

Kozma János – Fajkus Vanessza

Fajkus Vanessza – Balogh Petra

Ezüst:

Saróka Eszter – Farkas Gábor

Szvák Gergő – Németh Anna

Szelezcki Ferenc – Zsédely Ádám

Bronz:

Gálos Luca – Garas Fanni

Baka Rebeka – Nagy Csomor

Márton

NÉPMESE I. KORCSOPORT

Tündérmese Arany:

Tokaji Petra

Rácz Boróka

Deák Janka

Adoma Arany:

Sipos Tamás

Adoma Ezüst:

Molnár Dorina

Ambruzs Csenge

Hősének Arany:

Biczó András- Biczó Dénes

NÉPMESE II. KORCSOPORT

Arany:

Westsik Luca Anna

*Áldott emlékü képtelenségek..
Pataki János kiállítása*

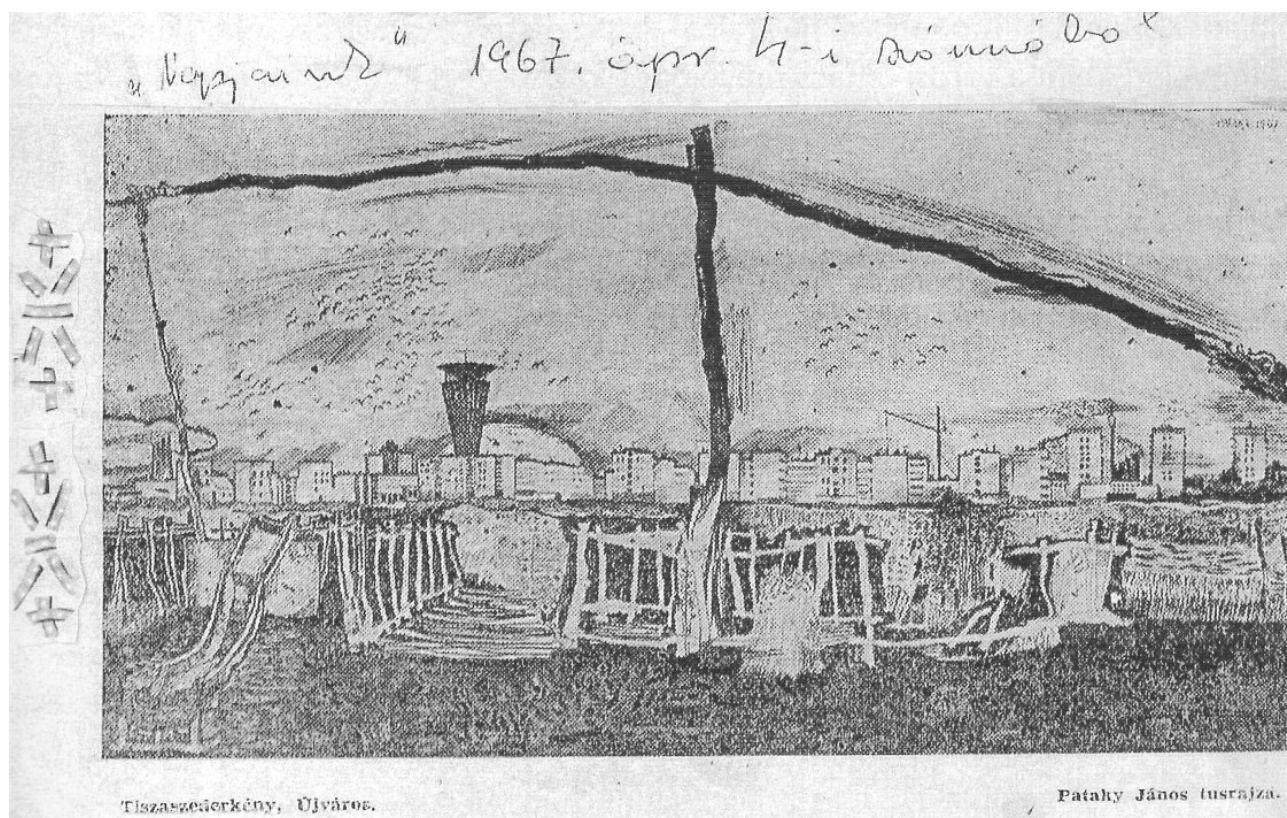
Tiszaújvárosban 2016. májusában

Pataki János Egyesületünk alapító tagja, támogatója és sokszor életben tartója fiatalon éveket töltött Tiszaújvárosban, s ma is közszeretnek örvend. Úgy emlékezik meg a művészről Bráz György polgármester, mint jelenségről, jelképről, a város etalonjáról.

A tiszaújvárosi önkormányzat szép albumot adott ki a művész alkotásaiból, melyben Kishonty Zsolt méltatta a művész festészetét, objektjeit és kollázsait, s biztatja egy új műfaj, az „emlékezés”

megteremtésére, mert „Az a sajátos és önálló világ, amely Pataki János műveiből áll össze már régóta meghatározó eleme régióink művészetének, és ha nehéz lenne életművét valamely kategóriába sorolni, az csak mással összetéveszthetetlen, egyéni hangjának az érdeme,” írta elemzésében Kishonthy Zsolt.

A képek között szerepel egy tusrajz, amely a régi Tiszaszederkény vízióit idézi, és a horizonton felvázolja az acélvárost.

Ez így egy dicséretes szocialista-realista mű lenne, ha nem állna a kép közepén egy gémeskút ernyedtt karokkal, amelyek ölelni is tudnának, ha a vederrúd nem kényszerítené a szakadatlan munkára, a helytállásra a munka frontján. A kútgém szívárványként öleli a „Magosságot” és a kolonc-ként megrajzolt sárkányfej garantálja, hogy erre gondoljunk és ne lássuk a kút oszlopot a Passió tragikumának.

A képek színes tartalmában elmerülve eljutottam „Csoma-Kőrös Sándor Úr” portréjához, amely „Úgy tűnt, hogy egyszer megtaláltalak” írta a kép alá Pataki János. Ez a kép nem is portré, hanem jellemrajz egy nagyra hivatott emberről, kinek fejét laposra nyomták.

Jelen van a kötetben a karate csapat, hiszen a művész jeles karate bajnok. Emlékeket szentel régi, francia barátjának, akivel valaha vidáman festetett a városaink utcáin.

Nagyon tetszettek azok a kis finom rajzok, melyek „egy Pest környéki mesebeli leány asszony” reminiszenciái. Fantasztikus vagy Pataki, de hirtelen azt hittem, hogy nemcsak az én setesuta tűzmadaraimat lopkodod, de a Szabina rajzait is beemelted a kötetedbe. Hát nem, nem tetted, csak üzentél, hogy a „hétköznapokon túl” ilyen tökéletes vagy.

Így él Pataki János a „csillagok titkos törvényei között.” Csak éljen és alkosson és legyen közöttünk és nevéss rajtunk jó nagyokat, ha alkotó kedve így diktálja.

Gratulálunk Pataki Jánosnak a tiszaujvárosi kiállításhoz, Tiszaujvárosnak pedig Pataki Jánoshoz.

(Szerk.)

*
... VALAHÓZ PEST KÖNYVÉKEN ÉL
EGY MESEBELI LEÁNY-ASSZONY; KI
GYŐT RÖDVE MEGSZENVEDI A TITOKZATOS
VONZÓDÁST A HÉTKÖZNAPOKON TÚL...
NEHÉZ ELMENNEM CSODÁLATA ELŐL!
*
Közönyös leveleiből küldött
collekcióját.
*
Jebirellatának - Csokolov
Kézit...
- 2016 Március -

Néptánc a médiában

A szentendrei konferencián (2016. jún. 16.) felvetett gondolatokról

Az emberi viselkedés osztályozása (sikerorientált vagy kudarcgerülő) jó megközelítésben a kutatókra is érvényes.

Minél magasabb vezetői szintre jut valaki, (persze tisztelet a kivételnek) annál inkább megfigyelhető a diktátori hajlam, a saját képességeikbe, a jó döntések meghozatalába vetett rendíthetetlen hit.

A reális kiértékelés természetesen csak utólag végezhető el. (Ez a most bemutatásra kerülő írásunkra is igaz... ☺) Félreértés ne essék: célunk semmiképpen sem a gúnyolódás — motivációnkat pedig nem a sértődés adja elsősorban. Csupán a helyzet bemutatására törekszünk — Németh László útját követve. Jelezve, hogy valami nincs sehol, s érdemes lenne bizonyos dolgokon változtatni.

Amint majd látni fogjuk, a bemutatott jelenségek egyik alapvető oka a széles körben elfogadott-működtetett kontraszelekción. A túlzott tekintély- és dogmatisztelet, a minden valóságérzetet elnyomó megfelelési kényszer.

Ezen nincs is mit csodálkozni, hiszen a középiskolák és a pedagógusképzés oktatói is ebben nőttek fel — honnan tudnák tehát, hogy lehet(ne) másképp?

Meg lehet írni egy konferencia eseményeit szakasztikusan, csak a hibákat kiemelve is. Pl. ilyen bevezetővel:

Recept egy mai néptánckonferencia szervezéséhez

/Humorosan komoly bevezető.../

Végy néhány értelmiségi fiatal és középkorút, aki saját bevallása szerint se tud néptáncolni, zenélni.

Nem árt azért, ha van önbizalmuk — ugyanis szükség van rá, ha pl. néhány néptánctábor meg látogatásából szociológia felmérésnek tűnő előadást kíván valaki keríteni.

A már fiatal korban komoly súlyfelesleggel rendelkezőknek persze nehéz tartani a tempót jó fizikai kondíciót követelő egész napos táncolás során. A dolog érthető: hogy helyüket és megélhetésüket megtalálják ezen a (számukra is vonzó) szakterületen, nem marad más, mint a kérdés tudományos megközelítése...

Persze kérdés, hogy

1., lehet-e így átfogó képet adni a modern média (televízió, reklámtechnikák, világháló) hatására a néptáncmozgalomban is elterjedő sztárkultuszról?

2., beszélhet-e a néptáncról és annak kapcsolatteremtő szerepéről egy táncban gyakorlatlan botlábú?

3., kitalált hagyomány (nem az eredeti) jelenik-e meg a médiában, (melynek bevallott célja a profitnövelés és a szenzációkeltés)?

4., mekkora baj a népi kultúra áruvá válása?

5., van-e esély változtatni azon, hogy rendszeresen a böjti időszakban rendezik meg a budapesti Táncháztalálkozót (ahol nagy számban lépnek fel katolikus vallású gyimesi és moldvai csángók)?

Ahogy írásunkból majd látható, nem ez a fő célunk. Ugyanis a „jót” is észre kell venni, s pozitív példaként terjeszteni. Fontosnak tartjuk azonban, hogy a politikusok és a pénzosztók figyelmét felhívjuk néhány jelenségre.

Pl. arra, hogy nem mehet úgy tovább a szellemi és a tudományos élet irányítása, ahogy eddig.

Szolgalelkűek helyett igazságkeresőkre, dogmaterjesztők helyett önállóan alkotókra, bérhozzászólók helyett segítőkre, együttgondolkodókra lenne szükség.

A fő bajt abban látjuk, hogy mindezeket a negatív jelenségeket inkább a fiataloknál, s nem a néprajztudomány (szocializmusban szocializálódott) „nagy öregjeinél” figyelhettük meg ezen a konferencián.

Az idősebbek bölcsessége, alázata a biztatásban, a segítő kéz nyújtásában is megnyilvánul(t). S ezzel az odanyújtott kézzel érdemes élni — de nem illik visszaélni.

Mi ezt tartjuk a szentendrei konferencia egyik legfőbb tanulságának.

Tudományosság és szubjektivitás

Kontraszelektív korunk jelszava:

„Aki tudja, csinálja. Aki csak beszélni tud róla, tanítja. Aki meg nem ért hozzá, könyvet ír róla, s szervezi...”

Engedtessek meg, hogy beszámolóinkat ne szakmai, hanem inkább a vitakultúrára vonatkozó kérdésekkel kezdjük.

Vajon megalapozott-e, ha a tudományosságra hivatkozva kritikával illetik az egyetlen olyan előadást, amely nevén meri nevezni: a politika befolyása egyre jobban tetten érhető, ha a néptáncra és hagyományörzésre biztosított műsoridőt vizsgáljuk?

Az a doktori címmel is rendelkező résztvevő „kifogásolta” a balliberális jelző¹ használatát az ún. ’tudományosság’ nevében kollégája előadásában, aki évtizedeken keresztül nem tett semmit azért, hogy a moldvai csángók táncait ne románul és ne pontatlanul nevezzék meg.

Az alaphelyzet Moldvában ugyanis az, hogy a moldvai zenészek jó része magyarul nem beszélő — a magyarokkal szimpatizáló, velük szívesen együttműködő — cigány.

A „dedoi” (didoi) magyarul kettős, a „drumul dracului” /az ördög útja/ megnevezés pedig feltehetően egy félrehallás miatt terjedt el: eredetileg ugyanis „drumul dragului” /a kedvesem útja/ volt. Az ördögbe...

A táncokat a magyar, román, cigány lakosság a közös „közlekedő” nyelv, a román segítségével tudja úgy megnevezni, hogy mindenki azonnal értse. Törekedni kell azonban arra, hogy a táncházakban, a tanulmányokban helyesen és magyarul jelenjenek meg a táncok nevei.

Filozófia szempontból vitatható az az érv is, hogy

¹ A tények önmagukért beszélnek. Kapott volna-e az egykori Muzsikás-tag ifj. Csoóri Sándor Kossuth-díjat, köszöntötték volna-e a 90 éves Kallós Zoltánt ilyen nagy nyilvánosság előtt, ha a néptáncot, magyar hagyományörzést az internacionalizmus hamis álarca mögött magyarkodásnak, sovinizmusnak bélyegző (ál)liberális és (ál)demokrata és (ál)baloldali erők lennének kormányon?

Az önzés, a hitetlenség, az érvényesülés (minden áron) olyan erkölcsromboló jelenségek, amelyek lehetetlenné teszik a valódi közösségek formálását, megerősítését. Pontosan azt, amit a falusi táncalkalmak biztosítottak.

Ott a gyengébb táncos is eljárhatta pontjait – legfeljebb a zenekar lassított valamennyit a tempón. Hiszen ő is a közösség hasznos tagja – csak más területen (pl. a zöldségtermesztésben, szerszámkészítésben) kiváló.

A székelyek egykori vetésforgó-rendszerű vezetőválasztása biztosította, hogy a döntéshozói helyzetbe kerülők ne éljenek vissza pillanatnyi hatalmukkal. A kieroszakolt (jogtalan) előnyöket ugyanis a sértett család, kisközösség úgymint megtorolja, ha ő kerül vezetői beosztásba... Sajnos az ún. „nyugati típusú demokráciákban” ez nincs így.

Ezt az önfenntatásra képes réteget, a „paraszi társadalmat” kívánta véglegesen felszámolni Ceaușescu falurombolási programja. Szerencsére belebukott...

a saját kutatási eredmények hangsúlyozását ajánlatos háttérbe szorítani s főleg a szakirodalmi hivatkozásokra, idézetekre építkezni. Az új gondolat (paradigma) megjelenése ugyanis azért új, mert **addig még senki más nem említette.**

Az új megközelítés vagy a /vélt vagy valós/ „igazság” kimondása persze általában ellenkezést vált ki: érthető okokból ’összezárnak’ a tekintély- és dogmatizistelők.

Azok pl., akiknek nézeteit, kutatási eredményeit, megélhetését veszélyeztetheti az „új megközelítés”...

Kopernikuszt tanainak visszavonására kényszerítették, ugyanezért a Nap-középpontú megközelítésért, G. Brunot ki is végezték... Galileit is az inkvizíció elé állították (lásd Németh László drámáját).

Ma már nincsenek életveszélyben az igazságkeresők, szókimondók — számíthatnak rá azonban, hogy az átszervezések közben munkahelyük megszűnik, s a kontraszelektív urambátyárendszerben valakinak a valakije kerül a helyükre... ☺)

Amióta a média (és a néptánc) is bekéredzkedett a tudományos életbe, egyre jobban érezhetjük, hogy ezeken a területeken is egyre erősebb a ragaszkodás a „dogmákhoz”, s egyre gyakoribb a világnézeti (s nem valódi szakmai) okok miatti vita. S ez bizony sajnálatos jelenség.

A konferencia résztvevői²

Az erdélyiek közül a „főváros”, Kolozsvár és Koltaszeg is képviseltette magát a szentendrei konferencián — méghozzá felkészült, a néptánc gyakorlatában és a néprajzban is jártas szakemberekkel.

A bemutatott 1981-es szociológia felmérés (a kolozsvári táncházakat látogatókról) érdekes képet adott az akkori erdélyi közéletéről, az alulról szerveződő közösségi életbe bekapcsolódók indítékairól. A ma már egyetemi docens Köncei Csilla /édesapja jóteknony irányítását követve/ még középiskolás korában készítette el ezt a ma már dokumentumnak számító szociográfiai elemzést.

Hiányoltuk azonban Székelyudvarhely, Csíkszere-

² Előadók voltak: dr. Vajda A., dr. Lázár K., Szecsődi B., Varga J. Cs., dr. Felföldi L., Barta T., Eitler Á., Péterbenze A., dr. Köncei Csilla, dr. Köncei Csongor, Székely A., dr. Sándor I., Korzenszky T., dr. Richter P.

da, Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy és Partium képviselőit (ugyanis ezeken a helyeken is működik magyar felsőfokú oktatási intézmény, no meg kiváló tánccsoport).

Akiket még szívesen hallgattunk volna: Sebő Ferenc, Tímár Sándor, Novák Ferenc, Lelkes László, Stoller Antal (Huba), Agócs Gergely (mint megtudtuk, ő ezen a napon az 50. Zselízi Népművészeti Fesztiválon szerepelt), a Folkmagazin munkatársai.

A konferenciát sajnos már a túlvilágról figyelő **Halmos Béla** szellemisége (az archívum kapcsán) többször is megjelent — vitát váltott ki pl. az ún. „orális” emlékezet (oral history). Ugyanis később már másképp emlékezik vissza a közlő, mint ahogy azt egykor mondta és gondolta.

Furcsa volt, hogy egy fiatal magyarországi egyetemista beszélt a kolozsvári táncházról, s vetített fekete-fehér fotókat³ a '80-as évek több helyszínén (Monostori Kultúrház, Vasas Kultúrház, Báb-színház, Diák MH) is zajló néptáncos eseményekről. Nem csoda, ha a mindezt átélő Kőnczeicsalád tagjai és kollégáik időnként jóindulatúan kijavították pontatlanságait.

Az előadások során a kívülállók számára érthetetlen rengeteg idegen- és szakszó valójában semmivel sem növeli egy rövid előadás, bemutatkozás (majd a kötetben való rögzítés) értékét. A szentendrei konferencián mégis röpködtek a latin, román, angol nyelvből indokolatlanul átvett kifejezések (melyek jó részének létezik magyar nyelvű megfelelője is). Következzék most ezekből egy rövid ízelítő:

fesztív, kontextus, reprezentáció, regionális, identitás, komplex, narratívum, prominens, habitus, interpretáció, diskurzus, recepció (nem „porta” értelemben!), konspiratív, etnocentrikusság, random,

kanonizál, receptál, konstruál, narratív, mediátor, reprezentatív, biográfikus, aktivizálódik, interaktivitás, lokalitás, lokalizált, prezentizmus, remix, comment, privilégizált, update-el, legitimáció, kulissza, aktor (*szereplő* értelemben!), attitűd, kohézió, autenticitás.

(A *kronológia, publikáció, blokk, populizmus, pluralizmus, biodiverzitás, monokultúra, generál-szós, kompozíció, worldmusic, dilemma, koncep-*

ció, interjú, autentikus, funkció, radikális, kont-raszelekció, kacifántos, informális, archaizál, specificikum, blog ellen elterjedtségük miatt most nem kívántunk külön kifogást emelni...)

Rövid értékelés

A konferenciának remek helyszínt biztosított a Szentendrei Skanzen (bocsánat, hivatalosan: Szabadtéri Néprajzi Múzeum).

Külön köszönet illeti Kelemen Lászlót, a Hagymányok Háza igazgatóját, aki kollégáinak szállítársáról is gondoskodott, s hozzászólásaival tette élővé a gyakran „papírszagú” előadásokat.

A kisebb szakkonferenciákhoz képest széles választékot kínált a büfé a résztvevők és a hallgatóság számára.

A konferencia légköre családias volt, sokan már régóta ismerték egymást. Nem a szervezőkön múlt, hogy csak abból az előadás-választékból méríthettek, ami rendelkezésre állt.⁴

Sajnos egyetlen adatközlőt (hagyományörzőt) nem láttunk a nézőtér soraiban, a Vitányi- Zelnik- és id. Csoóri Sándor-időszak táncházainak hiteles megélői közül pedig csak Lázár Katalin tartott előadást.

Sajnálatosnak tartjuk, hogy az előadók többsége **felolvasta** előadását. Ilyenkor általában felgyorsul a beszédsebesség az élő szóhoz képest, s a hangsúlyok is eltolódhatnak. S ami a legfőbb gond: megszűnik a kapcsolat a hallgatósággal, így pl. az

⁴ Megemlíjtük azért, hogy a „tudományosság” ürügyén visszautasítottak olyan jelentkezőt, aki a „nomád nemzedék” történetét szerette volna bemutatni Zelnik József könyve, a színpadi tánc szerepéről tartott koreográfusi, együttesvezetői fórumok, a sajtóban megjelent írások segítségével.

Indoklás: ez nem újságírói szintű fórum, hanem megfelelő szakképzettséggel, egyetemi végzettséggel rendelkező „szakemberek” találkozója.

A helyszínen kiderült, hogy néhány előadás elmarad. Azok helyére sem kívántak betenni egy „amatőr(nek tekintett)” beszámolót. A valós képhez persze hozzátartozik, hogy egy civil szervezet vezetője is szót kapott (ő munkája kapcsán folyamatos kapcsolatban van faluja hagyományörzőivel, így pl. sok érdekességet tudott elmondani pl. a juhmérés szokásáról, mai megéléséről).

Megélhették tehát, hogy a „kasztrendszer” a tudománynak abban az ágában is megjelent, ahol a téma a „nép” – a demokrácia szavunk ihletője (démosz) – és kultúrája.

³Sajnos a besűrűdő erős napfény miatt alig lehetett látni a képeket – jó lett volna bizony egy sötétítő függöny.

érthetőségről, az érdeklődés lankadásáról nem jut el visszajelzés az előadóhoz.⁵

Érthető persze az indoklás: felolvasva könnyebb betartani a szűk időkeretet. A tervezés és az otthoni próbálás segít(het) percnyi pontossággal „belőni” az előadás időtartamát. Elvész viszont a közvetlen kapcsolat a közönséggel, hiszen a beszédet élővé tevő reakciók (gyors válaszokra) nemigen kerülhet sor.

A közemberek (szakmailag amatőrök) véleményének széles körben teret adó világháló (facebook, honlapok) átértékelésre kényszeríti korunk „hivatalos szakembereit” is.

Nem lehet már agyonhallgatni, esetleg torzítva vagy kihagyásokkal közzétenni forrásokat, fordítá-

sokat, állításokat, szerződéseket — pl. úgy, mint a Kádár-rendszerben.

Ugyanakkor fennáll a veszélye, hogy a téves (de népszerű) nézetek, közhelyek (toposzok) széles körben elterjedhetnek — ugyanis keveseknek marad ideje, türelme mindig mindennek utánanézni.⁶

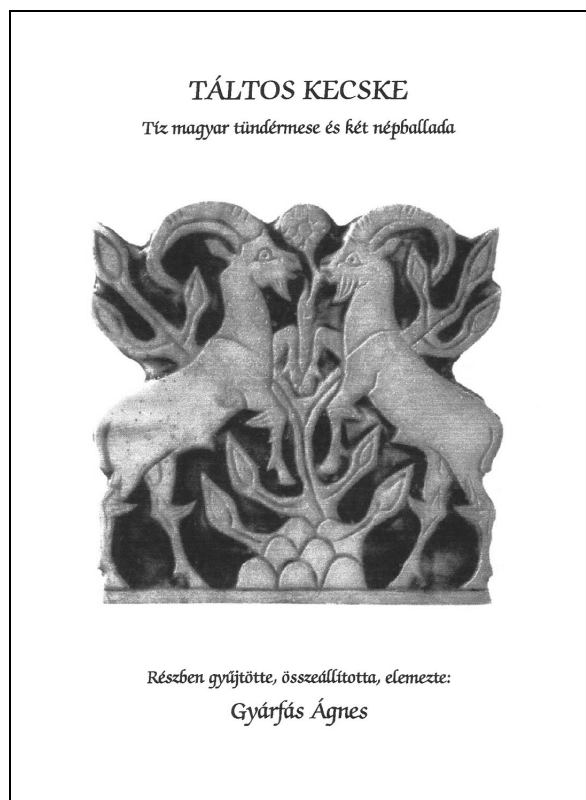
A konferencia részletes programja megtekinthető a világhálón:

http://mokk.skanken.hu/admin/data/file/20160531/nep_tanc_mediaban_program_.pdf

A konferencia előadásairól külön kötet is készül majd, melynek megjelenését érdeklőssel várjuk.

Záhonyi András

Kincses Károly bevezetője: a TÁLTOS KECSKE c. könyvbemutató kapcsán

Hölgyeim és Uraim! Szép napot kívánok!

Én Kincses Károly vagyok a Miskolci Nemzeti Színház színésze.

Ma azért vagyunk itt, hogy megismerkedjünk Gyárfás Ágnes legújabb mesegyűjteményével, melynek címe: Táltos kecske.

Nemrég játszottuk Egerben Gál Elemér Héthavas gyermekei című darabját, melyben én az egyik főszerepet játszottam. Erre az előadásra látogatott el Gyárfás Ági és ekkor ismertem meg személyesen is. Mielőtt ide jöttem elküldte nekem az új könyvét, amelyet mikor elkezdtem olvasgatni, megrohantak gyermekkori emlékeim. Ha rám néznek, talán kitalálhatják mikor is volt az én gyermekkorom ideje. De inkább segíték: 1956-ban, a forradalom idején 8 éves voltam. Még nem volt TV, Hál’ Istennek, de rádió sem volt minden családban. Ez így volt a mi családjunkban is. Akkor még szertartásosan együtt vacsoráztam a nagycsalád, még volt összetartás az emberekben. És vacsora után, lefekvésig, legtöbbször beszélgetés-

ség fejlesztése nélkül a szakterület elefántcsont-tornyába számúzik magukat a túlságosan elvont, a gyakorlattól és a közönségtől elszakadó „szakemberek”.

⁶ A gyors tájékozódást segítő Wikipedia veszélye is ugyanaz: nem tudjuk könnyen ellenőrizni, ki módosította, ki lektorálhatja az állításokat. Ezért előfordulhat, hogy a naponkénti javítások, kiegészítések harcában nem az értékes, az igazságot bemutató, hanem a kitartóbb és a célra több időt áldozni tudó véleménye „győzedelmeskedik”. Ezért sem lehet pl. korrekt tudományos hivatkozásnak tekinteni a Wikipedia-t.

⁵ A felolvasás egyébként egy külön tudomány — a színészek jól tudják ezt. Érdemes lenne tanítani (pl. a retorika keretében) minden bölcsészkaron. Enélkül s az előadói képes-

ESEMÉNYEK

sel, régi családi történetek felidézésével vagy olvasással telt az idő. Abban az időben jelent meg, a háború után először, a háromszéki magyar népköltészet című kötet, melyet Apám megvett, és gyakran felolvasott belőle esténként. Ekkor hallottam először erdélyi népmesékről, balladákról és tréfás sírfeliratokról, melyeken már akkor is jól szóra-koztunk.

Engem megfogott a mesék nyelve, tisztasága és valószínű hatott rám azok erkölcsi útmutatása, melynek akkor még nem is voltam a tudatában.

Hogy miért mondom el ezeket? Mert úgy gondolom — így utólag — hogy én nagyon szerencsés vagyok a gyerekkoromat illetően.

Ma a média formálja gyermekeink személyiségét, és nem mindig jó irányba. Ma önzésre, pénzsóvárságra, egymás eltiprására ösztönöz a sok ostoba mese.

A mi gyermekkori meséink megtanítottak szétválasztani a jót a rossztól, de tanítottak hősiességre, kitartásra, hűségre, igazmondásra, hazaszeretetre és még sok másra.

Amikor ezt a könyvet megkaptam, mindjárt az első mesét felolvastam az 5 éves unokámnak. Tetszett neki.

Csak remélni tudom, hogy emlékezni fog rá. És itt érkezünk el ahhoz, hogy miért fontosak és aktuálisak ma is Gyárfás Ágnes meséi.

Ma is olvasni kellene minden fiatalnak ezeket a meséket! Hogy tisztaságot teremtsenek a lelkükben és személyiségüket a helyes útra tereljék! Azt mondják, akiket szereti az Isten, azokat

sokáig megtartja gyermeknek. Nos, ajánlom ezt a könyvet azoknak, akik gyermeki lélekkel tudnak még ma is befogadni meséket, de azoknak is, akik e mesék mélyebb jelentésére is kíváncsiak, hiszen a szerző a kötet második felében elemzéseket készített a mesék szakrális, erkölcsi és nyelvi jelentéséről is.

Szórakoztató és egyben tudományos olvasmány. Nem vagyok irodalmár, sem esztéta, így a tudományos méltatást a szakemberekre hagyom. És hogy milyen fontos gyermeki lélekkel szemlélni a dolgokat felnőtt korban is, hogy mindig keresni kell a dolgokban a szépet és az igazat, arra szeretném idézni egyik legnagyobb magyar mesemondónkat, Móra Ferencet: A hegedű című versével.*

Dedikálásra várók a könyvbemutatón

Tiresné Dr. Propper Valéria előadása a könyvbemutatón*

* A verset a folyóirat végén közöljük.